

InfoGozd - Skrbno z gozdom

Št. 8, letnik 3 (2022)

Naslov

InfoGOZD – Skrbno z gozdom

Datum objave spletne publikacije

29. avgust 2022

Založnik

Gozdarski inštitut Slovenije,
Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko, Večna pot 2, 1000 Ljubljana
Telefon: +386 (0)1 200 78 17

Odgovorni urednik

Matevž Triplat

Odgovorna oseba

dr. Nike Krajnc

Tehnični uredniki

Katarina Flajšman, Jaša Saražin, Urban Žitko

ISSN številka

2738-5035

<https://wcm.gozdis.si/>

Vsebina

Nova gozdna cesta na Jezerskem	4
Intervencijsko izdelane protipožarne preseke ob požaru na Krasu	7
Lubadarka ima za 26 % nižjo vrednost kot zdrav les smreke	14
Raba lesa kot energenta se v gospodinjstvih v zadnjih letih zmanjšuje	17

Nova gozdna cesta na Jezerskem

dr. Jaša Saražin, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 04.08.2022 (<https://doi.org/10.20315/IG.2022.0038>)

Slika 1: izjemne odkopne brežine

Ogledali smo si novo gozdno cesto na Kozjem vrhu, ki je mojstrsko speljana preko strmih pobočij z namenom izvajanja modernega žičniškega spravila. Nedavno je bil izveden prevzem dvokilometrsko gozdne ceste Podstoržič-Kozji vrh. Ta gozdna cesta predstavlja prvi odsek od dveh, ki bodo služili odpiranju severnih pobočij Kozjega vrha. Povezava te ceste z obstoječo gozdno cesto Robci-Korito, pa bo predstavljala drugi odsek. Investitor gradbenih del je podjetje Slovenski Državni Gozdovi d.o.o., izvajalca pa Nizke gradnje Celje d.o.o. in Gozdno gospodarstvo Bled d.o.o.

Slika 2: sanacija plazu in mulda

To gozdno cesto v zelo zahtevnem terenu odlikujejo visoke odkopne brežine, številni zidani podporni objekti, prilagajanje zemeljskim plazovom in usadom, ki so se dogodili v času dvoletne gradnje te ceste ter izjemni razgledi. Vse skupaj uvršča omenjeno gozdno cesto med zahtevnejše podvige slovenskega gozdarstva v zadnjih letih. Ko bo dokončan še drugi krak, na kateremu gradbena dela že dobro tečejo, bo ta nova gozdna cesta predstavljala tudi možen obvoz, za najbolj strm del gozdne ceste Robci-Korito, kjer naklon na posameznih odsekih presega 20 % in s tem onemogoča prevoz gozdarskim transportnim kompozicijam v hladnejšem delu leta.

Slika 3: gradbena dela na drugem kraku povezovalne ceste tudi dobro napredujejo

Literatura

- Prezem izvedenih del na gozdni cesti Kozji vrh - Podstoržič (I. etapa). 2022. Sporočila za javnost in novice SIDG d.o.o.
<https://sidg.si/index.php/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnost/prevzem-izvedenih-del-na-gozdni-cesti-kozji-vrh-podstorzic-i-etapa>
- Brun A. 2022. Gozdna cesta z veliko začetnico. 2022. Gorenjski glas

Intervencijsko izdelane protipožarne preseke ob požaru na Krasu

dr. Jaša Saražin, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 08.08.2022 (<https://doi.org/10.20315/IG.2022.0039>)

Slika 3: Izvedena preseka na cestnem odseku Vojščica - Zagrajec

Za omejitev hitro napredujočega požara se je poveljstvo štaba intervencije skupaj s predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije odločilo za interventno izvedbo presek ob prometnicah in ob ogroženih objektih. Skupno je bilo v ta namen posekanih približno 50 ha gozdnih površin (ZGS, 2022).

Slika 1: Prostovoljci med izvedbo presekov ob prometnici

Požar na Krasu

Požar, ki je na Krasu pustošil 17 dni in na slovenski in italijanski strani meje skupno zajel približno 5000 ha površin, predstavlja največji požar, ki je zajel območje samostojne Slovenije. Na slovenski strani je zajel približno 3600 ha površin (ZGS, 2022). Pri gašenju je sodelovalo ogromno število enot sil za zaščito in reševanje iz Slovenije in sosednjih držav ter prostovoljcev.

Zaščita objektov

Za zaščito potencilano ogroženih stanovanjskih, industrijskih in strateških objektov, je bil okoli njih izveden posek drevja v širini 20 do 40 m. Marsikje so bile rastja očiščene tudi dostopne poti za gasilska vozila do mest, kjer bi se lahko učinkovito izvajala zaščita (gašenje) objektov.

Slika 2: Izvajanje preseke z bagerjem okoli podjetja Marušič d.o.o., kjer so skladiščene velike količine bukovih desk.

Preseke ob prometnicah

Glede na smer in hitrost širjenja požara so bile izbrane prometnice (javne ali gozdne) na katerih bi bilo mogoče zaustaviti širjenje ognja. Ob teh prometnicah je bil na vsaki strani izveden 20 m širok posek dreves, kar je zagotovilo okvirno 50 m širino preseke, ki je bistveno zmanjšala možnost preskoka ognja ter povečala možnost njegove ustavitve tako s kopenskimi, kot tudi zračnimi silami.

Slika 3: Izvedena preseka na cestnem odseku Vojščica – Zagrajec

Mehanizacija

Sečnjo z motorno žago so izvajali sekači podjetja SiDG d.o.o. in Slovenske vojske ter številni prostovoljci s cele Slovenije in celo italijanskega Krasa, med katerimi so bili kvalificirani gozdni delavci, izkušeni domači uporabniki motorne žage ter prostovoljci brez motorne žage, ki so pomagali zgolj z ročnim orodjem, pri prenosu vej in urejanju prometa. Na nekaterih deloviščih so bili tudi sečni stroji (harvesterji), forwarderji, traktorji z vitlom, gozdarsko prikolico ali muljčerjem, bagerji z izkopno žlico, muljčerjem ali ščipalcem in forwarder prirejen za gašenje gozdnih požarov. O slednjem smo že pisali (Saražin, 2021).

Slika 4: Ščipalec na begerju

Spravilo lesa

Hitro je postalo jasno, da celoten sočasni transport gozdnih lesnih sortimentov (GLS) iz presek v času trajanja intervencije ne bo mogoč, saj bi s tem zapirali ključne prometnice, ki so jih uporabljale druge intervencijske službe pri gašenju požara. Prav tako pa je bilo v okolici delovišč zelo malo primernih skladiščnih prostorov za večjo količino lesa. Zaradi naštetega, se je na večini delovišč v času interventnega poseka, drevesa zgolj podrlo in oklestilo do te mere, da so bile veje enakomerno razporejene po tleh, kar bi zmanjšalo možnost preskoka požara iz sečnih ostankov v krošnje dreves. Glavnina transporta GLS iz gozdov se je tako začela šele tedaj, ko je bil požar pogašen in je večina interventnih služb zapustila požarišče.

Slika 5: Med interventnim posekom je traktor z gozdarsko prikolico služil predvsem pomoči sekačem med sečnjo in odstranitvi GLS s cestnega telesa. Pred traktorjem je predstavnik tuje medijske hiše, ki je delo budno spremljal.

Potreba po postavitvi preventivnega sistema protipožarnih presek za v prihodnje

Do požara na Krasu je v Slovenskem gozdarstvu pojem »protipožarna preseka« označeval zgolj tip gozdnih prometnic namenjenim protipožarnemu varstvu (Pravilnik, 2009). S požarom na Krasu pa so bile prvič v Sloveniji, v omembe vrednem obsegu, izvedene preseke med krošnjami dreves, ki omejujejo tudi širjenje vršnega požara. Take preseke že dolgo uporabljajo v večini Mediteranskih držav.

Slika 6: Protipožarna preseka ob pomembni prometnici nad Zadrom

V prihodnje bo smiselno postaviti preventivni sistem izdelave in vzdrževanja tovrstnih protipožarnih presek za vse požarno ogrožene gozdove. Zaradi omejenih sredstev in v izogib prevelikim izgubam gozdnega prostora bo potrebno prioritete iskati med:

- Sektorizacijo ogroženega gozdnega prostora (določitev dopustnih razdalj med preseki)
- Varstvom glavnih prometnih povezav (zagotavljanje prevoznosti za izvajanje gašenja ali evakuacije v primeru požara)
- Varstvom stanovanjskih in drugih objektov ter infrastrukture (po prioritetah)

Literatura

Pravilnik o gozdnih prometnicah. 2009. Ur. l. 4/09.

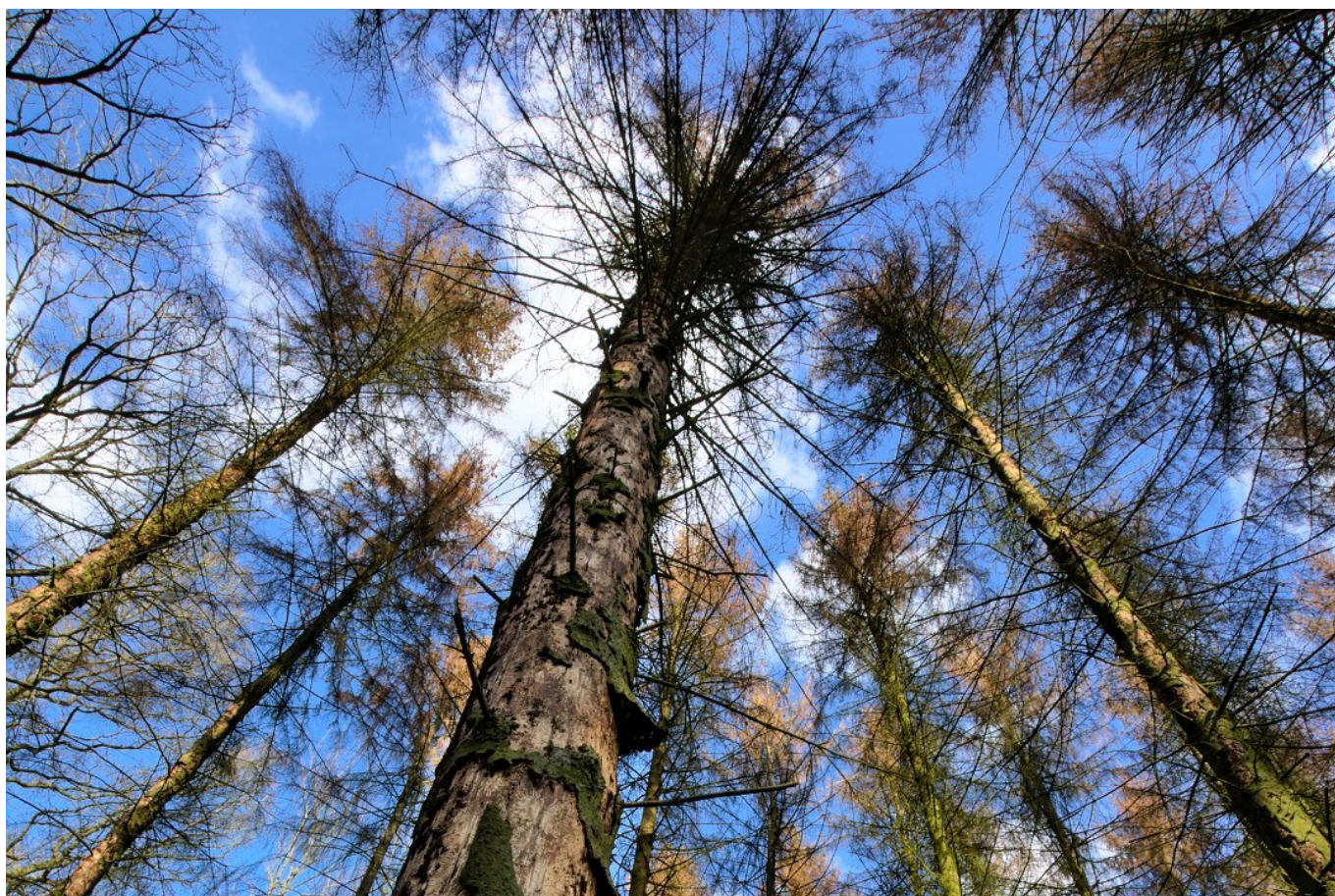
Saražin J. 2021. Nova generacija gozdarskih zgibnikov BIJOL ter gasilska nadgradnja. InfoGozd - Skrbno z gozdom 2 (5): 16 - 19.

ZGS (Zavod za gozdove Slovenije). 2022. Izjave za javnost o požaru na Krasu.

Lubadarka ima za 26 % nižjo vrednost kot zdrav les smreke

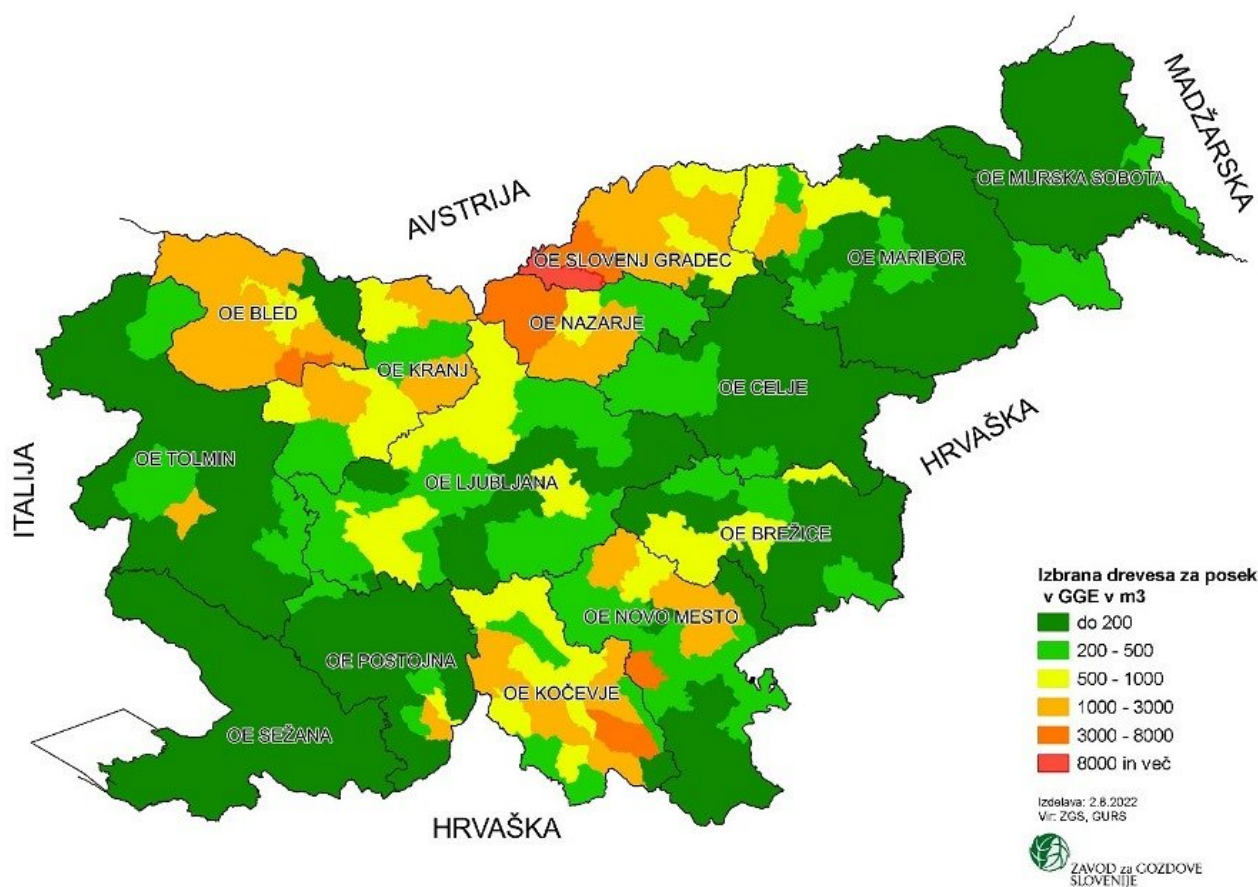
Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 15.08.2022 (<https://doi.org/10.20315/IG.2022.0040>)

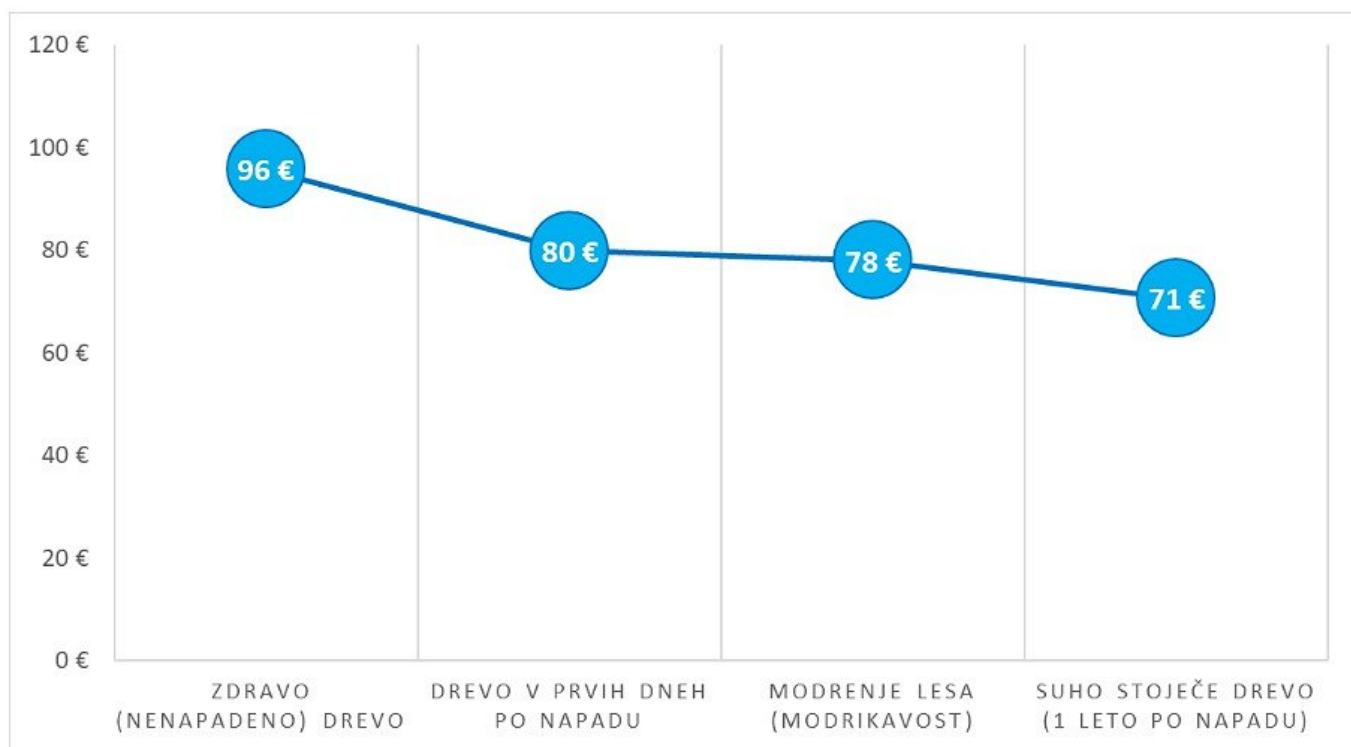
V zadnjih tednih se je po informacijah Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) močno povečalo število s podlubniki napadenih dreves. Največje poškodbe dreves so zaenkrat na območju Črne na Koroškem, Gorenjske, Kočevja in Zgornje Savinjske doline. ZGS je na svoji spletni strani pred kratkim objavil prostorski prikaz količin izbranih dreves za posek zaradi podlubnikov v letošnjem letu po območnih enotah. Po podatkih ZGS je bilo v letošnjem letu do konca julija za posek zaradi podlubnikov določenih 152.000 m³ dreves iglavcev, lani je za enako obdobje količina znašala 139.000 m³. Leto 2021 sicer po količini sanitarnega poseka zaradi podlubnikov ni izstopalo v primerjavi z leti prej; v primerjavi z

2020 je bilo lani sanitarnega poseka zaradi insektov v slovenskih gozdovih za 59 % manj in kar za 74 % manj kot leta 2019. Bolj zaskrbljujoča pa je aktualna informacija ZGS o širjenju podlubnika sedaj v avgustu, saj je bilo v prvem tednu meseca za posek zaradi podlubnikov izbranih že 50.000 m³ in glede na trenutne vremenske razmere se bo ta številka najverjetneje še precej povečala.

Slika 1: Izbrana drevesa za posek zaradi podlubnikov v letu 2022 do konca julija po območnih enotah v m³ (vir: ZGS, 2022; www.zgs.si)

Na Gozdarskem inštitutu Slovenije (GIS) smo na podlagi trenutnih razmer na trgu okroglega lesa pripravili izračune vrednosti lesa smreke zaradi napada podlubnikov po štirih stadijih zdravstvenega stanja dreves. V kolikor lastnik gozda ukrepa in izvede sanacijo poškodovanih dreves nemudoma, bo trenutno za prodajo lesa smreke povprečne kakovosti dobil okrog 80 €/m³ brez DDV (odkup na kamionski cesti). V kolikor pa lastnik gozda s posekom odlaša, se vrednost lesa napadenih dreves znižuje; po enem letu od napada podlubnikov je vrednost kubičnega metra smreke povprečne kakovosti nižja za okrog 10 % od vrednosti sortimenta v času prvih dni napada podlubnikov. Vendar, če lastnik gozda pri sanaciji poškodovanih dreves ne ukrepa hitro (takoj), obstaja velika verjetnost širjenja žarišča podlubnikov in tako se ekološka in ekonomska škoda gozdov poveča. Trenutno cena zdravega lesa (sortimentov) smreke povprečne kakovosti znaša okrog 96 €/m³ brez DDV (na kamionski cesti), kar je 25 €/m³ več kot znaša trenutna cena lubadarke.

Slika 2: Padeč vrednosti lesa smreke zaradi napada podlubnikov (povprečna kakovost v €/m³ brez DDV na kamionski cesti) (vir: GIS, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko)

Več informacij o varstvu gozdov pred podlubniki je dostopnih na spletni strani GIS (portal Varstvo gozdov Slovenije: www.zdravgozd.si/) ter na spletni strani ZGS: http://www.zgs.si/delovna_podrocja/varstvo_gozdov/varstvo_gozdov_pred_podlubniki/index.html.

Raba lesa kot energenta se v gospodinjstvih v zadnjih letih zmanjšuje

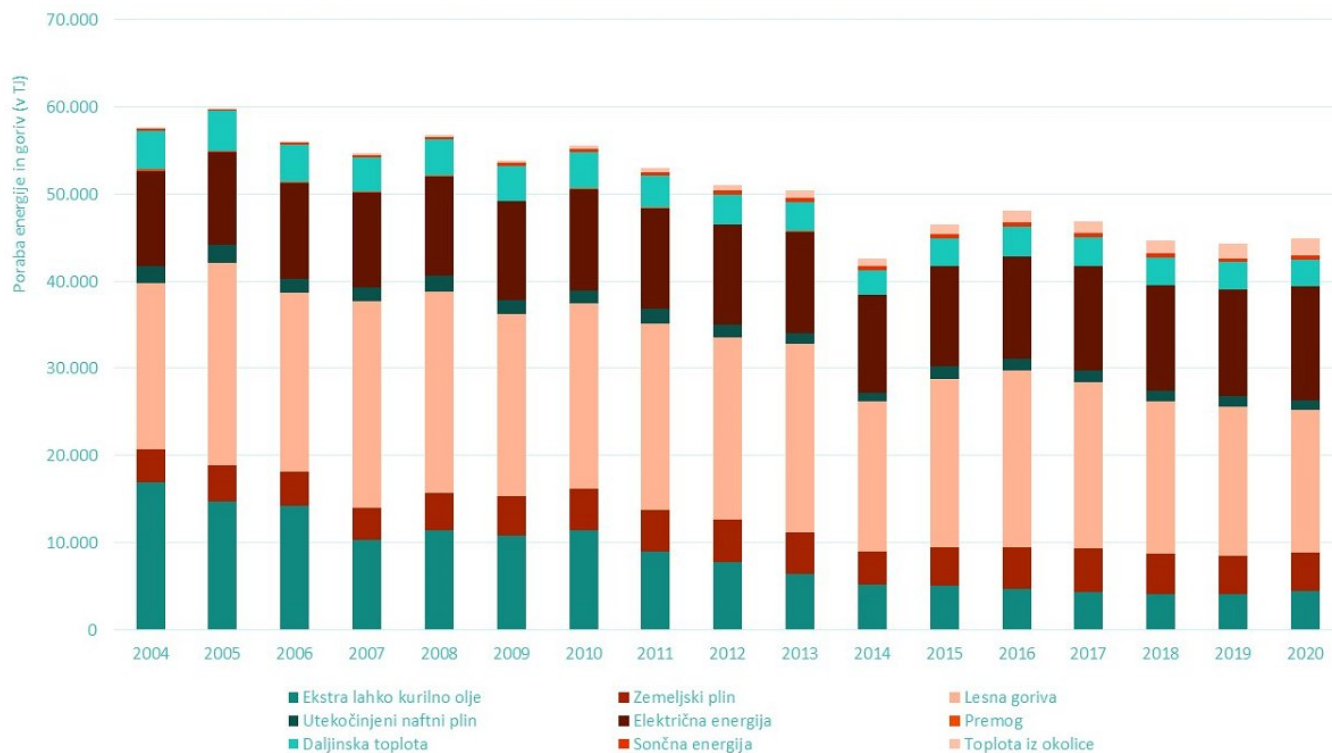
Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
dr. Nike Krajnc, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 29.08.2022 (<https://doi.org/10.20315/IG.2022.0041>)

V času energetske krize postaja lesna biomasa vse pomembnejši vir energije za pokrivanje potreb po toploti v gospodinjstvih, za proizvodnjo toplote v industriji ter za proizvodnjo električne energije. Raba lesa kot energenta v gospodinjstvih se je v zadnjih letih zmanjševala in je leta 2020 dosegla najnižjo

točko v zadnjih 10 letih. V energetske bilanci Slovenije, v končni porabi energentov, obnovljivi viri in odpadki dosegajo povprečno 13 % v zadnjih desetih letih, pri čemer je delež med posameznimi leti konstanten. V energetske bilanci Slovenije ostaja delež lesa kot obnovljivega vira visok (les in druga trdna biomasa dosegajo 64 % energije iz obnovljivih virov energije), vendar se ta delež zmanjšuje (primarna oskrba energije z lesom je bila v letu 2021 za 1,9 % nižja kot v letu 2020).

Slika 2: Poraba energije in goriv v gospodinjstvih (v TJ) po energetskih virih (vir podatkov: Statistični urad RS)

Podrobnejše informacije o trgu posameznih vrst lesnih goriv so na voljo na spletnem portalu WCM, v rubriki »Kazalniki gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji«: <https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/kazalniki/podatki/2022060810335299/lesna-goriva/>